Dinko Šakić

Kavranova akcija

Preuzeto iz

"Pisma Vjekoslava Maksa Luburića"

(otporas.com)

“Komunistički đavolski mozak stalno pronalazi nove formule za uništenje svojih protivnika … Njegova sposobnost prilagođavanju svim prilikama tako je velika da su i najbolji poznavatelji njegovih varka i metoda često žrtve i kroz dugo vrijeme, i ne znajući to. izvršavaju ono što im on sugerira.”

Kada smo odlazili iz domovine postojala je teoretska mogućnost da će zapadni Saveznici otvoriti oči u zadnji čas i uz pomoć europskih nacionalnih snaga zaustaviti boljševički prodor u srce Europe. U to smo vjerovali ne samo mi Hrvati nego i Mađari, Rumunji, Bugari, Albanci, Srbi i Crnogorci, jer su svi u mnoštvu s vojničkim postrojbama i civilima išli ususret kulturnim zapadnim Saveznicima.

Ubrzano napredovanje oklopnih jedinica američkog generala Pattona prema Pragu išlo je u prilog našim očekivanjima. Nu, mi nismo tada znati da su različiti ALGER HISSI i drugi komunistički agenti u Washingtonu »mislili i djelovali« u ime bolestnog Roosewelta, prema uputama i zapovjedima svojih gospodara u Kremlju. Zbog toga je i propao Churchilov plan iskrcavanja savezničkih snaga na našem Jadranu a s time su propale i sve nade prije spomenutih naroda. Polovica Europe predana je boljševičkoj nemani.

Istina je da smo se svi nadali i vjerovali u sukob Zapada s Istokom, ali smo taj sukob očekivali »pet minuta« prije njemačke kapitulacije, dok smo još bili pod oružjem i visokim borbenim moralom, zbog čega smo pošli u susret Saveznicima na Zapad, da se uklopimo u opći plan zaustavljanja ruske invazije. Međutim, bili smo izdani, na prijevaru razoružani i poslani u klaonicu.

Nakon toga, misao na povratak u hrvatske Šume bila je u svim glavama mladih hrvatskih častnika, dočastnika, vojnika i ustaških dužnostnika jer smo se uvjerili da ne možemo ništa dobra očekivati od onih koji su nas izdali.

Mnogi su pojedinci u malim grupama, od 2-3-4 čovjeka odlazili u Hrvatsku, ali to nije bilo organizirano nego spontano, bez određenog plana. Nego, jednostavno, bili su ponosni hrvatski vojnici, kako mi je jednom prilikom rekao pok. Ljubo Miloš: – Idem rađe u Hrvatsku i tamo častno poginuti u borbi, nego ovdje slušati »verfluchtev Ausländer« (prokleti stranac) i doživljavati poniženja od engleskih kolonijalnih »sargenata«.

Prvi organizirani podhvat odlazka u domovinu, s određenim programom i zadatkom, zamišljen je na konspirativnim osnovama, bio je nakon neuspjeha i tragedije poznat kao KAVRANOVA AKCIJA. (Po Božidaru Kavranu koji je bio vidljivi inspiratortoga podhvata).

Božu Kavrana i sve ostale koji su s njim surađivali i dobrovoljno otišli u hrvatske šume nije na to naveo nikakav očaj ili strah od progona i »razpisanih tjeralica« kojima su bili izloženi. Vodila ih je ljubav i odanost prema domovini Hrvatskoj, čast i ponos hrvatskih vojnika koji se nisu osjećali poraženima, nego prevarenima i izdanima od onih koji su propovijedali slobodu, demokraciju i samoodređenje naroda.

Vjerovali su ili su bili uvjeravani da se unatoč tragičnih događaja, izdaje i pokolja Hrvatske vojske, još uvijek može povesti oružana borba s preživjelim borcima u hrvatskim šumama, srušiti komunistički režim i obnoviti hrvatska država.

Do toga uvjerenja dolazio je Božo Kavran na temelju različitih informacija iz »pouzdanih vrela«, iz Hrvatske i od različitih osoba koje su mu bile predstavljene kao predstavnici nekih američkih i engleskih ustanova, koje su obećavale materijalnu i tehničku pomoć za borbu »protiv komunizma«.

O Kavranovoj akciji napisano je vrlo malo (s naše hrvatske strane). Ono šio je napisano to je površno, nepodpuno i tendenciozno. Svi su u tom neuspjehu tražili i dokazivali »izdaju«, što je u biti točno. Nu, nitko nije još napisao ili rekao istinu. Oni koji su je znali imali su razloga o tome ne govoriti, a neki prikazuju stvarni način da bi svoje sudjelovanje i suodgovornost u toj tragediji umanjili ili prebacili na tuđa leđa.

Stjecajem okolnosti bio sam u središtu gdje je taj podhvat zamišljan, dok je stvar bila još u zametku. Premda sam bio mlad i neiskusan, bio sam u prilici upozorili Božu Kavrana i dr. Lovru Sušića na stanovite stvari, koje su tijek događaja mogle usmjeriti drugim pravcem, da se posvetila pažnja upozorenjima.

Komunisti, a i druge tamne sile, koje iza neprozirnih zastora upravljaju svijetom, kad osjete ili primijete da se ntšto sprema ili radi što nije u

skladu s njihovim interesima ili se suprotstavlja njihovim planovima oni odmah u tu sredinu neprimjetno ubace svoje spretne agente, koji svojim idejama i dinamizmom brzo zauzmu ključne položaje u različitim organizacijama i pretvore se u nenadoknadive suradnike i savjetnike političkim predvodnicima ili predsjednicima organizacija. Tako oni doznaju sve što se radi, sprema ili planira i sa svojih privilegiranih pozicija savjetuju, usmjeruju i kontroliraju cijeli rad. To se nažalost dogodilo i u ovomu slučaju koji je predmet ove razprave o Kavranovoj akciji.

Nitko nije zahvatio u dubinu problema, niti je iztraživao pozadinu tog podhvata, u čemu i leži izdaja i uzrok tragedije. Nitko nije postavio jedno temeljno i jednostavno pitanje s kojim bi se moglo orijentirati, gdje treba tražili uzroke tragedije? A, to pitanje glasi:

– Kako, kada i zašto je Božo Kavran došao na ideju da organizira ODPOR u domovini iz emigracije, da upućuje ljude, častnike, dočastnike i vojnike i političke dužnostnike u hrvatske šume, a da prije toga nije ni pokušao stupiti u vezu sa zapovjednikom odpora u zemlji, generalom Luburićem, i od njega tražiti informacije o stvarnom stanju i potrebama i njemu ponuditi svoju suradnju ako bi to trebalo. Kavranu i dr. Lovri Sušiću ponudio sam vezu s generalom Luburićem, ali zaslugom njihove najbliže okoline i »savjetnika« poput Ratkića, Jileka, Rovera, Gregla i drugih oni to nisu prihvatili.

Poslije, nakon neuspjeha i tragedije oni na vrhu organizacije pokušavaju dokazivati da je glavna podloga za Kavranovu akciju bilo izvješće koje je vojnik Ante Vrban – častnik Ustaške obrane – podnio svomu predpostavljenom, pukovniku Jakovu Džalu.

Naivno je vjerovati, a još pogubnije tvrdili da je netko od nas – mislim na emigrantske organizacije – pošteđen od komunističke infiltracije. Katolička Crkva, najstarija ustanova u svijetu, uz svoje skoro dvije tisuće godina iskustva, nije ostala pošteđena od te pošasti. Papa Pavao VI. je rekao: »Sotonin dim infiltrirao se u vatikanske zidove…« Tako i Ustaški pokret u prvoj emigraciji nije ostao pošteđen. Bio je infiltriran po jugoslavenskoj policiji, po uhodama vojničke obavještajne službe. Bubalo, Kruhak, Olujić, Gruber, Jelka Pogorelec i ostali, manje poznati, su primjer.

Nu, onda su vladale druge prilike, emigracija je bila malobrojna u usporedbi s današnjom pa je bilo lakše odkrivati i neutralizirati ubačene agente i izdajnike.

MITROVICA-KOMUNISTIČKO SVEUČILIŠTE

Jugoslavenska komunistička partija pokušala je uspostaviti suradnju s hrvatskim nacionalistima, ustašama, zatvorenima u Mitrovici. Vođa ustaške grupe STIPE JAVOR je to najenergičnije odbio. Moša Pijade, Đilas i ostali istaknuti komunisti – uz naklonost jugoslavenske kraljevske policije – počeli su u Mitrovici »obrađivati« pojedince. Nisu tražili da istupe iz nacionalističkih redova i da stupe u partiju. Naprotiv, savjetovali su, one koje su uspjeli zavesti, da ostanu u nacionalističkim redovima, da se što bolje afirmiraju, da dođu na važne položaje kako bi u danom času mogli izvršavati partijske naloge. U tom sotonskom planu imali su uspjeha. Jedini poznati slučaj otvorenog prelaza iz nacionalističkih redova u komunističku partiju bio je ŠIME BALEN.

Unatoč zanosu i oduševljenju u desetotravanjskim događajima, osjetila se štetna djelatnost infiltriranih »ustaša« koji su svojim očitim provokativnim djelima i ispadima nastojali kompromitirati Ustaški pokret, stvarati zabunu i dezorijentaciju u tek obnovljenoj državi. Dosta je takovih otkriveno i onemogućeno, ali je veći broj ostao prikriven u svim slojevima pokreta, državne uprave i vojničkim administrativnim uredima. Najveća infiltracija je izvršena kroz Građansku zaštitu jer su komunisti za vrijeme banovine infiltrirali veliki broj izgrađenih članova partije od kojih su, kasnije kada je Zaštita raspuštena i djelomično uključena u oružane snage, mnogi ostali nezapaženi u vojničkim redovima. Mnogima još ni danas nije jasno i osuđuju razoružanje i raspuštanje Građanske zaštite u prvim danima Nezavisne Države Hrvatske. Međutim, oni koji su to učinili, znali su zbog čega to čine?

Prvi korak, Vjekoslava Maksa Luburića, mladog ustaškog povratnika s Janka Puste, bio je preuzimanje komunističke kartoteke od redarstva u Zagrebu. Nakon neuspjelog komunističkog pokušaja u Mitrovici da

postignu otvorenu i javnu suradnju s ustašama, partija je pošla drugim, zaobilaznim putem. Naredila je svojim najsposobnijim aktivistima da se neupadljivo približe istaknutim hrvatskim nacionalistima, posebno na zagrebačkom Sveučilištu. Upute su glasile: ni u kojem slučaju ne smije se pokušavati pridobiti za partiju istaknute prvaka, hrvatske nacionaliste. Neuspjeli pokušaj u Mitrovici bio je pouka. Treba im odobravati njihova stajališta i pokazivali solidarnost prema njihovoj borbi protiv dinastije Karađorđevića i osuđivati beogradski žandarski režim i teror koji provode nad hrvatskim narodom. Govoriti samo o socijalnoj pravdi, onako kako se to poklapa s ustaškim načelima. Glavni je cilj bio najprije steći povjerenje, a kasnije se postupno pretvoriti u dobre prijatelje i »nenadoknadive« savjetnike. Jedan od takovih značajnih slučajeva bio je VJEKOSLAV DILBEROVIĆ, konspirativnog imena KUM.

On se približio Božidaru Kavranu i pratio ga kao sjena sve do njegove tragične, ali i junačke smrti. Vjerojatno je Božo došao do spoznaje da nešto nije u redu s pothvatom slanja ljudi u šumu, pa je sam otišao u smrt da njegovi suborci i prijatelji ne bi pomislili da ih je on izdao i napustio.

Još na Sveučilištu prijatelji su Božu Kavrana upozoravali na njegovu vezu s Dilberovićem, ali on je uvijek odgovarao da znade da je Dilberović komunist, ali da je hrvatski orijentiran i nije mu nikada ni pokušao nametati svoje komunističke ideje, te je on isto toliko, ako ne i još više, protiv Srbijanaca i dinastije.

Kada je partija saznala – preko svojih agenata u najbližoj Kavranovoj okolini – što on planira, ukopčala je Dilberovića i on »savjetuje« Kavranu što i kako treba raditi. Partija je od prvog časa bila informirana o svemu, upravljala je akcijom iza neprozirnog zastora i svaki korak kontrolirala, a to potvrđuje prisutnost stanovitih osoba u najintimnijem krugu oko Bože Kavrana. Partija ništa ne improvizira, misli na sve i planira na dugi rok. OZNA je znala, isto kao i Kavran, da se na čelu Odpora u domovini nalazi general Luburić, pa su pretpostavljali da bi se prema ustrojstvu Hrvatskog Narodnog Odpora i prema svojoj dužnosti, Kavran trebao obratiti generalu Luburiću i s njim surađivati, što bi bilo normalno i razumljivo.

Dilberović je sugerirao Kavranu organiziranje oružanog odpora u domovini i slanje ljudi iz emigracije u šumu, ali u tom poslu mora biti podpuno odvojen od generala Luburića. OZNA je dobro znala i često na svojoj koži osjetila da se general Luburić nalazi u hrvatskim šumama i predvodi odpor, jer im je dvije godine zadavao velike brige, kažnjavajući mnoge oznaške krvnike, sve dok nije bio u jednom većem okršaju teško ranjen i zbog liječenja morao je napustili domovinu. Oni su predpostavljali da bi Kavran u najmanju ruku morao obavijestiti generala Luburića o svojim planovima djelovanja na području domovine i to su morali po svaku cijenu spriječiti, jer da se je Kavran obratio generalu Luburiću, OZNA ne bi uspjela u svojim namjerama.

Zbog toga je jedna Dilberovićeva poruka Kavranu glasila: »Ti si Božo naj idealnija osoba da staneš na čelo odpora u domovini. Luburić je proglašen ratnim zločincem i svaka Tvoja i najmanja veza s njim škodila bi cijeloj stvari, a posebno Tvom prestižu. Ne zaboravi da je u izgledu i američka pomoć, a oni krugovi ovdje u domovini, s kojima će se morati računati u danom času, najenergičnije odbijaju svaku, pa i najmanju suradnju s Luburićem zbog njegove prošlosti.«.

Eto, tako je na najjednostavniji način bio Božo Kavran izoliran i nije htio, sigurno u najboljoj nakani, prihvatiti ponuđenu vezu s Maksom da ne »kompromitira podhvat«.

POGLAVNIK – GLAVNI CILJ OZNE

Partija je montirala spomenutu akciju kao preventivnu mjeru, tj. prema komunističkim shvaćanjima, mora se sve potencijalne neprijatelje likvidirati i uništiti. A to su bili častnici hrvatskih oružanih snaga, politički dužnostnici i intelektualci koji su se spasili, oni koje nisu uspjeli likvidirati od Bleiburga do Vršca u marševima smrti. Stoga su uvijek poručivali Kavranu da je u domovini potreban vodstveni sloj, kojeg treba dovesti u stupicu i uništiti, jer taj ljudski potencijal u slobodnom svijetu uvijek bi im visio nad glavom kao Damoklov mač. A s druge sirane, jedan veliki i tragični neuspjeh emigracije omalodušio bi i obeshrabrio i one

najborbenije i najodlučnije elemente u domovini, s čime bi dokazali da se nitko ne treba ničemu nadati od emigracije, jer se vidi rezultat njezinog djelovanja.

Partiji je trebalo čim prije učvrstiti svoju vlast jer su bili svjeslni da procesom i osudom nadbiskupa Stepinca nisu uspjeli na dugi rok. Nu, glavni cilj bio im je Poglavnik dr. Ante Pavelić. Nadali su se da će im uspjeti inscenirati sve, pa i neke akcije širih razmjera koje su bile predviđene kao podpuna kontrola šireg područja po križarima, s čime su mislili navesti Poglavnika da dođe u šumu na »oslobođeno područje«.

S jednim dobro montiranim procesom protiv Poglavnika i njegovih najbližih suradnika, koji bi im pali u ruke, mislili su, i nadali su se uspjehu, postići ono što im nije pošlo za rukom s nadbiskupom Stepincem i pukovnikom Lisakom. Vjerovali su da bi na taj način zauvijek uništili i samu ideju o mogućnosti postojanja Hrvatske države izvan jugoslavenskog državnog okvira.

Kada je OZNA saznala da se Poglavnik nalazi izvan njihova dohvata, poduzeli su sve da se domognu što većeg broja najistaknutijih ustaških časlnika, ministara i političkih dužnoslnika. Pokušali su u emigraciji ugrabiti ministra dr. Matu Frkovića, zadnjeg ministra unutarnjih poslova u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. U Buenos Aires je stiglo jedno vlastoručno pismo iz »šume« u domovini, naslovljeno na adresu kapetana bojnog broda g. Andriju Vrkljana, a to pismo je navodno pisao Jure Preka (Dorđe Precc), jedan od učesnika u Kavranovoj akciji. U tom pismu se traži da se iz Argentine u domovinu čim prije uputi šio veći broj časlnika, a posebno je naglašeno ime pukovnika Ivana Štiera jer je njegovo ime popularno u cijeloj Slavoniji. Bilo je naglašeno da onima koji se odmah jave postoji mogućnost prevoza u Europu

zrakoplovom. Taj detalj svratio nam je pozornost i osjećali smo da se nešto krupnog krije iza svega. (Dr. Vjekoslav Vrančić bio je osobni prijatelj Jure Preke i identificirao je autentičnost njegova rukopisa).

Pukovnik Štier, s opravdanim razlozima i sumnjom, odklonio je poći u domovinu zrakoplovom, što je u stanovitim krugovima naišlo na

nerazumijevanje, pa čak i na osudu. Kada je OZNA vidjela da se nitko ne odaziva i unatoč zrakoplovnom prevozu, završili su tu akciju poznatim tragičnim procesom i smrtnim osudama nad hrvatskim vitezovima koji su u svojoj neograničenoj ljubavi prema svojoj domovini pali u sotonske komunističke mreže.

U jednoj izjavi velečasnog Vilima Cecelje, koja je objavljena u knjizi Ivana Prusca *Akcija deseti travanj* na stranici 442. piše doslovno, citiram: »Po pričanju Jole Bujanovića, izvještaji o borbama u Hrvatskoj bili su tako uvjerljivi, da je i Poglavnik odlučio poći na put (u domovinu). Navodno ga je čekao autobus kod Maribora. Međutim, u pravi čas je stigao brzojav da se put odgađa, pa je Poglavnik ostao u Napulju. Naravno te izvještaje je slala OZNA, kao i one koje je Rover donosio Kavranu iz Trsta«. Gornje potvrđuje moj navod da je OZNIN cilj bio dovesti Poglavnika u stupicu. Nu, ne odgovara istini da je Poglavnik namjeravao poći u šumu, jer nakon Maksove poruke po bojniku Anti Vrbanu, Poglavnik je naredio Kavranu da zaustavi sve što je planirao poduzeti na području domovine.